

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

Qvaestio VIII. De restitutione simoniæ, & pœna simoniaci.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Limitatio superioris dicitur. pauper non fit dignus, nulla tamen fit meritum iactura. Et ideo quamquam eadem dignitas ignoretur, nihilominus spontanea est misericordia. Hoc in quotidianis elemosinis astruxerim, nam si insignis impostor eximiam, uel sanctitatem, uel necessitatem effugeret, ut graue aris pondus exprimeret, crediderint talem pessimum ad restitutionem teneri, nam tunc ingens elemosina illa non esset censenda spontanea, sed per fraudem extorta. Soluta ergo restant argumenta in contrarium. Conceditur. n. talem hypocritam deceptorum esse, & quodammodo falso titulo, qui in eo scit corrasisse elemosinas, sed negatur nihilominus propter rationes dictas, dominum non acquisiuisse, quoniam ultro nec in illum translatum est. Neque simile est, quando una persona pro altera supponitur. Si. n. quis mihi diceret esse Petrum, cui ideo tribuerem, quod non nisi Petro lagirer, si non est Petrus, non tenet datio, sicut non teneret matrimonium. Error autem in moribus, aut in bonis fortunae non habet eandem efficaciam ad elidendum contractum.

QVAESTIO VIII.

DE RESTITUTIONE SIMONIAE, & poena simoniaci.

ARTICVLVS I.

Vtrum quicquid per simoniam, uel datur, uel recipitur, sit restitutioni obnoxium.

Postrema demum quaestio de simonia, ut restitutionem, ac reliquas penas exploret oportet. Apparet namque non esse necessarium, ut quisquis per simoniam praesentia aliqua aut dignitate potitur, debeat illam relinquere. Sunt. n. spiritualia quaedam, quae semel obtenta abijci nequeunt, ut characteres, qui per sacramentalis consecrationes imprimuntur, ergo illi licet simoniace acquirantur, non sunt restituendi. Secundo: Contingit episcopum simoniace esse promotum, cuius subinde poena est suspensio, & tamen ipsum subdito sub anathemate inbere, ut a se ordines suscipiat, qui ideo videtur ad

obedientiam obligari, nemo tamen ab eo, qui potestatem non habet conferendi inuenta re debet recipere, ergo episcopus per debitum simoniace ab illa episcopali potestate non suspenditur. Tertio: Nemo pro illo delicto puniendus uenit, quod se neque sciente, neque uolente factum est, siquidem poena soli uoluntario delicto debetur. Contingit autem non nunquam, ut quis spirituale quidpiam accipiat alijs clam ipsum id procurantibus, ergo non est quod ille debeat collatione sibi facta priuari. Quarto: Nemo pro sua culpa debet commodum reportare: vsu in uentre affolet, ut si simoniacus id, quod sic acquisiuit resignaret, in rem eorum cedere, qui fuerunt simoniace participes, ut potestatem praelatus aut totum collegium, cui facienda est restitutio, in simoniam conferat. Ergo tali euentu nulla est restitutio facienda. Quinto: Dum quis per simoniam ad solemne uotum religionis admittitur, non potest ab eodem se uoto religere, ergo ab eius restitutione, quod per simoniam adeptus est, absoluitur. Sexto: Extior poena in hoc seculo non debet pro intimo cordis motu infligi, quippe qui soli Deo patet. Accidit autem simonia non solum foris in opere, uerum & inus corde, qua ratione, ut supra paruit, uoluntate definitur, ergo eiusmodi simonia nulli est restitutioni obnoxia. Septimo: arguitur. Multo plus est ad aliorum promotionem, quam in susceptis permanere. Quandoque autem cum simoniace si dispensatione ut; ab sublimiora euectur, ergo non semper debent susceptus ordines. In contrarium est sententia illa canonis, si quis episcopus. i. q. i. Qui ordinatus est nemo ex ordinatione, uel promotione, quae est per negotiationem facta proficiat, sed sit alienus a dignitate, uel sollicitudine, quam per simoniam acquisiuit. Ad quaestionem unica conclusione respondeatur. Quicquid per simoniam acquisitum est, siue pecuniario prius, siue munere alieno perinde ualente, restitutioni subiectum est, uel licet, neque qui spirituale emit, retinere illud potest, neque pretium ille, qui uendit. Probatur conclusio, nemo id retinere potest, quod contra uoluntatem Domini acquisiuit, ut si dispensator res heri sui distraheret, neque ipse possit retinere prius, neque res emptores retinere.

Domus autē, cuius dispensatores sunt ecclesiariū præfati: lege cauti, ne spiritalia: quæ gratis ipsis in commune bonum collata sunt pretio distribuere, secundū illud Mat. 10. Gratis accepistis gratis date. Ergo si pretio eodem spiritalia dispensantur, neque venditor pretium, neque emptor spiritalia retinere potest. Circa hanc conclusionem, cum eius, quæ S. Th. est probatio, primum dubium est, quo iure vigorem habeat veritatis, diuisione & naturali, an vero solo pontificio. De hoc nanque nulla extat dubitatio, totum enim canonicum ius id concludit ut patet canone citato. Si quis episcopus, vbi qui dignitatem per simoniam emit, ab eadem iubetur esse alienus: & can. presbyterum. ea. cau. & q. quam per pecuniā ecclesiam obtinuerit, priuari ea iubetur. Et vice versa, c. de hoc. de simonia. Reges qui pretium, vt in electionem consentirent acceperint, idem pretium restituere coguntur. Et in Extrau. Marini V. quæ extat inter acta concilij Constantiensis, sessione 43. sancitum est, ut electiones, postulationes, & quauis prouisiones simoniacæ nullæ sint in ipso iure. Vnde fit, ut neque præbendæ, neque pretium pro ipsis pensionum retineri valeat. id quod & Paulus II. in sua extrauag. cum detestabile constantissimum esse voluit. Preter quā quod eiusmodi simoniaci prælati perpetuæ damnationi perpetue adiguntur, & excommunicati ab ordinis officijs suspenduntur: vt patet ibidem & can. Si quis dator, & can. Si quis episcopus l. q. 3. Quin vero mediatores, & intercurrentes, ac procuratores omnes excommunicantur ibidem. Vtrum vero iure etiam naturali, ac perinde diuino utraque restitutio, scilicet tam præbendæ, quam prælij sit iusta, ambigitur. Et quidem quod qui sacerdotium vendidit, ad prælij restitutionem tenetur, manifeste ex naturali, diuinoque iure colligitur. Nam cum spirituale non sit natura sua vendibile, sed gratis dari iustum, vt per verbum Christi proxime citatum constat, palam est, iniuste recipi, sicuti de usuraria pecunia supra mensuratum est. Quod autem ille q. præbendam vel quidpiam spirituale pretio recipit, teneatur diuino naturalive iure illud relinquere, nulla videtur ratio conuincere: nam ut in exemplo conclusionis persistamus, bi-

fariam, dispensator potest res domini cōtia eius voluntatem alienare. Vno modo, quia dominus nullatenus id præcipit, & tunc iure naturæ ille, cui hæc traditur, nõ acquirit dominium. Alio modo, qui hærus præcipit, ut gratis debetur: verbi gratia, pauperibus distribuatur frumentum. Et tunc etsi dispensator id pauperibus diuendens teneatur pretium reddere: tamõ pauperes, q. gratis erant accepturi, etsi qd. piam pretij, rependant, nullatenus tenentur res ipsas restituere. Pari mō. Dominus præcepit dispensatoribus suis spūalia gratis distribuere: ergo qui idonei erant, et si emerint, non tenentur id quod emerunt, restituere iure diuino, neq. naturali, sed ratione ecclesiastici iuri cassantis huiusmodi prouisiones. Id quod exemplo usuræ confirmatur. Et enim quauis qui dat ad usuram, restituere sit obligatus, qui tamen pro mutuo usuram soluit, nõ tenetur. His rationibus probabile forte quibusdā fiat in iure diuino, & naturali non fundari, ut emptor spiritalium teneatur illa restituere. At vero secus res habet, nam in primis D. Tho. & doctores ex illo diuino iure, Gratis accepistis, gratis dare, inferunt, spiritalia empta esse resignanda, immo non Doctores modo, uerum & iura ipsa. Demonstratur ergo non modo pretij, uerum & spiritalium restitutionem fundamentum a iure diuino ducere, licet parum differenter. Spirituale non solum vendere, uerum & ipsum emere, est simoniacæ, ergo in iure naturæ eius fundatur restitutio, probatur antecedens. Spirituale est mera gratia Dei, gratia autem non modo gratia esse desinit, quia non gratis datur, sed quia non gratis recipitur, ut probe Leo Papa adnotauit in ca. Gratia. l. quæst. 1. ubi ait. Gratia si non gratis datur, uel recipitur, gra non est. Et Urbanus c. Saluator, l. q. 3. dicit. Qui Dei dona, q. gratias accipiuntur, ut gratis dentur pp. tua locra uendit, uel emit cum si mo ne donū Dei possideri pecunia existimat. Immo Si q. in hoc prius, q. spirituale emere uoluit contra spiritus sancti gratiā atq. adeo contra ius diuinū peccauit, licet postea eadē gratiā uedere cogitaret. Neq. solum gratia emptio diuino iuri aduersatur, uerū & cōtra ipsam est res naturalis, nā gratia non pretio, sed gratis possideri debet. Itaq. & si Christus un. dixerit.

Emens spūalia iure diuino. Ratione facti.

Gratis

Dubiu.

Paul. 2.

Qui facti...

Gratis accepistis gratis date, in eo tamen quod dixit gratis date, intellexit quod omnes gratis debent accipere. Vnde non minus iniuriam infert, qui emit, quam qui vendit: nam vult Deus gratiam suam sibi soli debere: & qui emit proficitur, se non a Deo ipso sed a venditore recipere. Quo circa non solum vendere, verum & emere, quia est contra diuinam gratiam, peccatum est, vt supra diximus, contra religionem. Atque in hoc simonia ab usura differt. Usura enim solum prohibetur in bonum proximi: puta ad cauendum iustitiam, ne pretium pro eo quod non est vendibile, recipiatur: quare usura solum ex parte accipientis, & non ex parte dantis est iniustitia. In simonia vero ex utraque parte peccatur contra religionem, & contra Dei iustitiam quippe qui non tantum dispensationibus suis iussit gratis illa donare, verum etiam cunctis inhiuit, ne aliter quam gratis illa reciperent, vtilitate ratione confiterentur a solo se Deo suscipere. Et per hoc liquet eorum argumentorum solutiones, quae proxime faciebamus. Igitur si spiritalia emere simonia est contra ius diuinum & naturale: nempe contra rationem gratis, & ideo ibidem iactum est restitutionis spiritalium fundamentum, Diximus iactum fundamentum: quoniam modo id solum constituimus, quod tam emptio quam venditio sit iure naturali, ac diuino simonia: an vero eodem iure impediatur translatio tam per abendam, quam dominij pretij, vt restitutio ipsa perinde atque in usura sit de iure diuino, in responsione sexti argumenti inter enarrandum ca. mandato de simonia, dilucidabitur. Post haec ad penitentiorem conclusionis intelligentiam recollenda est sicuti vsura, ita simonia celebris distinctio in realem, & mentalem. Simonia realis est illa, quae pacto fit vel expresso vel tacito, hoc est nuntius significato. Quamuis nisi postea te uera sequatur executio pacti, hoc est, si non soluatnr constitutum pretium tunc venditor ad nullam in conscientia restitutionem teneatur, vt de vsurario etiam diximus, quoad quidem nihil recipit. Vtrum vero qui praebendam recipit, teneatur illam resignare, statim examinabitur. Simonia uero mentalis est internum propositum & intentio dandi, aut recipiendi in spiri-

tuale pro temporali ad cuius percipiendam intellectum ad id recurrit, quod libro 6. de usura mentali diximus. Est enim lubrica fallaxque illa regula, quod principaliter intendatur pretium, aut minus principaliter: sed est philosophico more ex obiecto mens perpendenda, nimirum vtilitate praecise mentalis simonia censetur, cuius obiectum est simonia realis scilicet intentio dandi recipiendi spiritalia pro pretio temporali. Vnde si quis episcopo ex sua liberalitate ad conciliandum eius amicitiam seruit, & certus sit neque se recepturum neque episcopum largiturum pro seruitio, sed speret, quod si eius amicus forte id gratis dabit, cuius ipse est dignus, nulla est mentalis simonia, quia obiectum ipsum scilicet, dare ratione amicitiae, nulla est simonia realis. Neque si cogitet dare aliquid liberali, honestaque datione, quasi gratias referens, aut quasi aliquid ex laudabili consuetudine debitum. Neque vice versa si episcopus taliter intendat recipere. Colligit autem Caetan. in sua Summa, trinam simoniae speciem. Prima consistit in sola intentione, absque vilo opere, nempe cum quis mente decreuit spirituale vendere, aut emere, quam quidem certissimum est non esse poenis iuris obiectum, cum ecclesia de illis non indicet. Secunda vero est de qua Doctores loquuntur, dum quis foris munera offert intentione praua, sed late, dum scilicet celat, qua intentione id facit. Et dum praesertim corrupta etiam retentionem quam occultat, spirituale confert. Tertia inquit quando pactum interuenit, sed non mandatur executioni. Immo antequam collatio fiat, vtriusque a praecedenti conuentione desistitur. Haec autem non tam mentalis dicenda est, quam relictis nondum perfecta propter quam licet peccatum sit graue, nemo poenas iuris incurrit. Dubium hinc autem non dissimulandum exurgit. Vtrum si cui contingit simonia mentalis absque reali, ita vice versa contingeret realis posset absque mentali. Est verbi gratia, deceptor quispiam atque impostor, qui pretium episcopo pro sacerdotio pollicetur idque instrumento confirmat, absque ulla intentione implendi intentione. Apparet tunc ex vna parte simonia oriri: quando quidem si hoc innotuisset ecclesiae, poenis ille iuris adige-

Distin-
ctio si-
monia.

Soto
de Iure
Legibus
Dicit
13

Solutio adigeretur, expoliareturq; sacerdotio. Ex altera verò nulla videtur simonia: ut pote cum externa operatio ex intentione sit pensanda, à qua speciem sortitur. Dicendum ergo re vera non esse simoniam neque in foro conscientie præbenda donatum teneri eam relinquere: ut Caieta. ait q. 10. primo quolibet. Ecclesia tñ certior rei facta, quia de exterioribus iudicat, legitima præsumptione eum condemnaret. His denique prælibatis, conclusio in primis restitutionem imperans omnem complectitur realem simoniam, ubi pretium vere solutum est. Vbi autè pactum præcessit, sed non sequutum est pretium, iam dictum est venditorem ad nihil teneri, sed solum ad delicti poenitentiam. Vtrum verò emptor teneatur sacerdotium demittere distinguendum est. Si n. ante collationem explicat se pretium non daturum: non dubium, quin collatio si fiat, teneat: neque opus est dispensatione habilem eum reddente ad suscipiendum. Et vsque ad hanc veritatem intelligendum est veridicum illud dictum, cuius modo meminimus. Quòd si pactum nõ mandetur executioni non incurritur in poenas iuris. Si verò sub tali pacto collatio fiat nullatenus hæsitari debet, quin collatio nulla sit, quòd propterea tam asseueranter affirmamus, q. video nõ ullos de hoc deceptos. Et in primis assertio fuit S. Tho. in art. præceden. na ob id conclusò expressit q. si aliquis det se spiritualem pro aliquo temporali obsequio exhibito, vel exhibendo, simonia est. Est ratio est manifesta: nõ illic est expressa emptio, & venditio. Qui enim creditur vendis, verè vendit. Adde, q. collatio nõ dependet ex futuro contingenti, sed supposito pacto, protinus absolute fit. Quare iam indet est simonia, quid quid postea subsequatur: vi delicti siue pretium soluatur, siue secus. Alias nunquam sub pollicitatione committi posset vsura: quòd est falsum. Neq. refert, pactum scripto, & cum iuris solennitate fuerit celebratum, an solo verbo inter duos absq. arbitris; dñmodo fidetia impignores, pollicens se daturum pro præbenda: quòd quidem inde exoritur civilis obligatio, que in alia materia firma esset, & valida: secus, si nõ interueniat talis obligatio: sed aliqua spes fiat alicuius referendæ gratiæ de honestate. De simo-

nia verò mentali obliget ne ad restitutionem, in responsione sexti dicendum est. In erim ergo de reali dicere cõsequitur, cui, quomodoque sit restitutio faciendâ. Et prius quidem de pretio: mox de præbenda, aut re alia spirituali suscepta. Et quidem quando ante rei spiritualis collationem præcedens pactum dissoluitur, etiam si pretium fuerit solutum, nullum est dubium, quin restitutio eidem sit faciendâ, qui pretium largitus est: siquidem, ut modo dicebamus, ob illam simoniam nemo fit reus poenarum iuris. Confessio est Caietani in sua Summa. At verò si simonia executioni mandata sit, scilicet, collatio tam pretij, quam præbendæ facta, tunc est dubium. Omnes enim in hoc consentire videntur, etiam D. Tho. in solutione quartij; quòd restitutio pretij sit faciendâ vel ecclesiæ, in qua simonia confecta est, aut pauperibus. August. enim, ut habetur cap. Non sanè. 14. quæst. 5. restitutionem male acquiritorum pauperibus adiudicat. cap. verò de hoc, & c. audiuimus de simonia, eiusmodi pretia moniaca ecclesijs restitui iusta legimus.

Caieta

Dubiũ S. Tho.

Auguf.

Dubitò Idemq; expressè Cæsar imperator in Authentico de sanctissimis episcopo. Attamen si res penitus incipitur, distinguendum est. Etenim post condemnationem, extra controuersiam faciendam esse constat restitutionem ecclesiæ vel pauperibus, aut quemadmodum Papa iusserit; qm̄ & qui dedit, ob crimen, mulctatur are, quòd dedit, & recipit, dominum non acquirit. Veruntamen dum crimen non est delatum, sed in foro conscientie latet, persuadere aliud mihi non possum, quam quòd restitutio pretij faciendâ sit eidem, quid dedit. Et ratio est, quòd lex poenalis, ut libro 1. disputauimus, ante condemnationem reum non ligat, ut ipse teneatur exequutorem esse sui supplicij, aut mulctæ. Cum ergo ille præbendæ emptor ob crimen veniat suo pretio mulctandus, fit, ut ante condemnationem de crimen non amiserit vel dominium, vel possessionem, ut illic declarauimus; ac proinde cum dominium translatum non fuerit in recipientem, fit ut suo sit domino redhibendum. Neque quidquam refert iure diuino, & naturali, an solo ecclesiastico impediatur translatio dominij. Posset enim forsan im-

Simo-

niacus

post cõ-

demna-

tionẽ, re

stituere

dẽt ec-

clesiæ,

vel pau-

peribus

alias ei

q. dedit

Rõ pro

ximẽ a

seruõ is

Quãdo ante rei spiritualis collationem pcedes dissoluitur, restitutio accepti preij faciendâ est, qui soluit.

Soto de Iust. & Iu. K k k præ.

prebendarum quisquam comminiscit iustitiam
 rationem prebendarum non prohibentur diuino
 iure, aut naturali: nam licet Dominus noster
 iusserit gratis spiritualia conferri: nihilominus
 quia prebenda res est estimabilis pecunia,
 quamquam vendere peccatum sit, nihilominus iure naturali acquiritur
 pretij diuini pariter, sicut prebenda: sed quia
 ecclesia annullauit, cassauitque tales contractus,
 ut patet iuribus supra citatis proclamantibus esse nullos, potuit ipso facto
 pretium applicari pauperibus huiusmodi autem
 commentum bifariam, ut eorum peccati. Primum in arbitrio iure diuino, & naturali dominium
 pretij non transmittit. Nam cum Deus gratis dare iusserit
 pretium, pro te non vendibili datur, qui quid sit de collatione prebendarum
 Secundo, et si talis annullatio contractus ex solo statuto
 ecclesie ortum habuisset, non potuit eadem sancta ecclesia
 simoniacum empioem in dicta causa in penam adigere,
 quosque effectus de crimine condemnatus. Ex his ergo sequitur
 quod qui tale pretium recipit, perinde atque viuaris
 debet absque ulla mora, nullaque expectata iudicis sententia restituere
 illud iudicium alienum, cuius dominium non habet
 dummodo cautionem capiat, ne postea cum fidei resciuerit, cogatur iterato soluere:
 quamuis ille, qui dedit, repetitio iure non permittitur,
 quandoquidem re cognita pretio mulcabitur.
 De restitutione autem prebendarum longe diuersa est ratio
 in simoniacis si collatio facta est, restitui immediate
 priori possessori non potest quia dum prebenda secundum suam
 estimationem Petro contulit, Paulo simpliciter abstulit.
 Quare neuter eius dominus est, videlicet neque Paulus
 quia illi fuit adempta: neque Petrus, quia ratione simoniace
 id idoneus factus est recipiendi. Quo circa paulo restitui
 aliter non potest, nisi re signatione in arbitrio prelati facta,
 qui reddat: praua tamen dispensatione super irregularitate
 per simoniam contracta. Quamuis reiecta Papae simonia,
 qui solos simoniacos habiles reddere valet, nihil obstat,
 quo minus Petro denuo proficiatur. Sed est aduertendum
 quod quamuis simoniacus solo iure pontificio irregularis sit,
 atque inhabilis ad recipiendum sacrum, vel ius spirituale,
 atque ad eodem iure impediatur translatio ad alium, ut art. p.

ximo apertius fiet: nihilominus ius illud cogit, ut nulla expectata sententia restituatur
 gnet prebendam: ut pote cuius non est legitimus possessor.
 De fructibus autem percipis, in solutionibus 3. & 4. dicendum.
 Ad primum igitur argumentum multum ad primum
 D. Thom. respondet. Primum, quod est qui sacro ordine
 simoniace inicitur, characterem propter sacramenti efficaciam
 suscipit; haud tamen sacramentali gratia propter obicem
 simoniace suspenditur. Secundo subdit, quod ab ordinis
 executione suspenditur, ob id quod quasi surus contra
 dei voluntatem characterem suscipit. Vbi id quod antea
 diximus, recoloendum est: nempe quod non solum dare,
 verum & recipere spirituale peccatum, delictum sit
 simoniace. Tertio addit, suspensionem ordinis eo
 protendi, non modo suspensio non liceat ordinis munere
 fungi, verum neque alijs fas sit eis in tali executione
 ne communicare, siue delictum publicum fuerit, siue occultum.
 Itaque dum quis pretio quantumuis occulto, hoc est nondum
 in ius foras delato, sacerdotale ordinem suscipit, neque
 celebrare potest, neque alij, qui id sciverint, eius celebrationi
 interesse. Quarto, subiungit talis simoniacum
 repetere non posse pretium. Intellego hoc autem in
 publico foro, ut nuperime dicebam: nam priuatum ante
 condemnationem a bitrori eidem esse restituendum.
 Quinto denique concludit, quod simoniacus inde factus,
 quod ordinem simoniace contulit, aut prebendam vel dedit,
 vel recepit, vel mediator fuit, si delictum sit publicum,
 priuatum in publico foro, iure suspenditur: & quo ad se,
 & quo ad alios: si vero secretum, iuncta duntaxat
 est suspensus quo ad se. Notanda ergo hic est sententia,
 quod in collatione beneficiorum, nec dans nec
 recipiens qui delictum est occultum, est suspensus
 quo ad alios, sed in quo ad se. In collatione autem
 ordinum licet conferens eadem illiberetur lege, si
 crimine occulto, non sit suspensus nisi quo ad se
 recipiens in eadem si sit occultum, ut oque modo
 est suspensus. Sententia est antiqua, quam Patres
 super capitula de simonia comprobant. Et arbitror
 eam esse rationem, quod cum in suscipiendo
 radix ipsa infecta fuerit, non solum ipsum ab
 executione voluerunt iura arceri, verum, & quoscumque
 priuatum id scien.

Soto
 de Iure
 Legibus
 DIE
 13

De re-
 stituti-
 one pra-
 bend.

Pater.
 Ratio
 afferri.

id scientes, quamvis crimen occultum ei
 fet, hoc est non in publicum iudicium
 pertractum Dator uero si legitime erat
 ordinatus, satis duxerunt, ut ipse abstine
 ret, reliqui uero non tenebantur eum cui
 tare. Nisi publicus esset condemnatus.
 De istis suspensionibus extant iura in Ex
 trauegan. Mai. & sup. citata, Sacro. quæ est
 in concil. Constantien. & in extrauegan.
 damnabile eiusdem Marti. & Eugenii
 & in alia. Cum deestabile. Illa autem
 quæ de aliorum communicatione cum si
 moniacis hic recensentur, ad seculum
 D. Tho. referenda sunt, nam postea ad
 consulendum timoratis conscientis de
 cret. est in concilio Constant. ut nemo ex
 communicatum uitare teneatur, nisi no
 minatum. uel eum qui fuerit publicus
 clericorum percussor. Nec satis est, quod
 sit nominatur generali nomine criminis,
 puta simoniacus, aut hereticus, sed requi
 ritur, quod sit de proprio nomine expres
 sus. Alias non esset delicatis conscientis
 tatis succursus. Quare cum omnis
 excommunicatio suspensionem secum
 afferat, sit, ut etiam suspensio antequam
 publica sententia nominati sint, possint
 legitimi subditi sacramenta suscipere,
 etiam absolutionis. Immo uero subditi
 suum ius petente parcius potest sine
 culpa illi sacramentum ministrare,
 quia hoc totum in fauorem subditi in
 dultum est, dummodo tamen non celebret
 id quod peccator contra immane sacrile
 gium crimen facere non potest. Ad secun
 dum pari modo respondetur, quod ab epi
 scopo simoniace promotio non solum pro
 pter præceptum, uerum & propter eius ex
 communicationem nemo debet ordines
 suscipere absque dispensatione. Idque ut
 D. Thom. ait casu etiam quo subditi pro
 bare crimen non possit. Alias recipiens
 particeps paret cum illo in crimine. Hoc au
 tem simili modo, quo proxime diceba
 mus uenit intelligendum: loquebatur. n.
 secundum leges sui seculi. Iam quippe nunc
 nisi talis episcopus nominatum sit excō
 municatus, potest subditi iuxta dictū de
 cretū ab ipso petere sacramenta, si tamen ei
 sit necessarium. Neque uero episcopus tunc ad
 ministras d. elinquit. Secus, si sua se spōte
 ingereret, ut si subditi non petente præ
 cepto cum ad recipiendum uirgeret, aut si
 extraneos ordinaret. Quare tunc subdi

tus non teneatur ei parere. Ab episcopi
 autem cōmunionem, qui aliter quam per
 sui promotionem simoniacus est, nisi cri
 men esset iuridice publicatum, neque se
 cundum iura antiqua ullus tenebatur ab
 stinere. Ad tertium respondetur, bifa
 riam quemquā ueluti de usurario & fure
 dictum est, ad restitutionem teneri. Vno
 modo ratione acceptionis, quando scilicet
 peccauit accipiendo. Altero uero,
 ratione rei acceptæ, quando uidelicet
 rem possidet, quæ non est sua. Igitur
 dum qui sciens, & prudens, sua spōte uel
 ordines, uel ordinibus adiunctas præ
 bendas suscipit, tenetur tunc ratione ac
 ceptionis. Quapropter non solum iis pri
 uatur qui accepit, nempe ordinis execu
 tionem & beneficio cum perceptis fructi
 bus, uerum & alios quos forte non per
 cepit potuisset tamen alius legitime pos
 sessor precipere, restituere tenetur, quia
 omnium damna per iniuriam, dedit, de
 ductis tamen expensis causa fructum fa
 ctis, est quos in ecclesiæ utilitatem legi
 time, ut tenebatur, fecit. Quando uero le
 nesciente neque uolente per simoniam
 promotus est, tunc quidem solum tene
 tur ratione rei acceptæ, & ideo cum pri
 mum rescuerit, ab ordinis executione
 suspensus esse debet, sed tamen eos tan
 tum fructus restituere, quibus factus est
 citior. haud tamen eos in super, quos suis usi
 bus bona fide insumpsit. Si uero ille, qui
 pecuniam eius nomine obtulit, in frau
 de id fecit, atque actu, ut postea ipse ex
 polietur, tunc nisi ipse consenserit, nul
 latenus expoliandus est. Ad quartum
 respondet D. Tho. quod tam pecunia, uel
 possessio, hoc est prælati impensa, quam
 etiam fructus simoniace percepti, sunt ec
 clesiæ restituedi etiam dum prælati, uel
 aliquis collegii in simoniam cōsensit. Si
 autem totum collegium fuerit eodem cō
 tractu infectum, tunc per facultatem præ
 lati facienda est restitutio, uel alteri eccle
 siæ, uel pauperibus. Et quidem id quod de
 fructibus asserit, ad uerbum uerissimum est
 secundum antiqua iura, tamen si iam nunc
 mos habet. Romanus, ut Papæ obtingat,
 ad suos sustinendos apostolicos sumptus.
 Quare cum illo fieri super eos potest cō
 positio, ab illoq. obtineri remissio. Quod
 autem de simonia pretio addit, intelligē
 dum arbitror eo modo, quo supra a nobis
 Soto, de Iust. & Iu. k k k 2 67.

Ad terti
 um.

Ad quart
 tum.
 Mens S.
 Thom.

Marti.
 Eugen.
 Conci.
 Constā
 uentis.

Ad secū
 dum.

expositum est, nempe postquam quis fuerit criminis condemnatus, nam res est occulta, existimo ei, qui dedit rehibendum. In solutione ad quintum enarrat D. Tho. decretum Lateranensis concilii sub Innocentio III. quod proxime eius tempora celebratum est, referitque c. qm. de simonia ubi qui ad religionis professionem simoniace sunt recepti, nisi restitutionis gratia (ut supra explicatum est) non quidem solennis non obligatione liberantur qui nequiverant: sed tamen de suo monasterio repulsi ad perpetuam penitentiam in arctiori regula subeundam addicuntur. Quod autem subsequitur, nihil ad presentia tempora attinet, sed ad illos qui ante eiusmodi decretum fuerant delinquentes, qui scilicet tantum in aliis conventibus eiusdem ordinis commorari.

Ad sextum. Sextum denique argumentum, quod impræsentiarum longe plus ambiguitatis affert, ad explorandam naturam mentalis simoniæ adhibendum est, obliget ne ad restitutionem, dum foras opere non prodit. Et quidem si qui præbendam recipit, nullam re uera tribuit pretium, tunc collator, et si pretium ex pacto sperasset, ad nihil teneretur, ut de usurario diximus. Sed dubium est de illo qui præbendam suscepit, si circa pactum credidit se eadem per simoniam recipere, uidelicet uel quia collatorem spe preui electum arbitrat eadem contulisse, uel quia munera præmiserat praua intentione, quæ etiã prælatus nihil sanior receperat, tunc inquam dubium est, neque parum molestum utrum teneatur resignare præbendam, & pariter prælatus quidquid receperat restituere. Nam si leges usurarias confulas, dum usura riuus mente cœcipit id quod ab altero sibi ultra sortem porrigitur, non gratis, sed rone mutui ponit igitur ad restitutionem teneatur. Tamen in contrarium existit textus ut multis apparet, expressus in cap. mandato. quod ultimum est tituli de simonia. Vbi habetur, quod quando sic inter duos cõtingit, ut alter ab altero spirituale quidpiam, scilicet locum in monasterio, alter uero, scilicet cõuenus, temporale recipit, utrinque tamen corrupto affectu, uidelicet quia uterque apud se credit id sibi simoniace collatum, in morte uterque eadem intentione largiebatur

dum modo nullum exterius interuenit pactum, nullaque expressio contrariæ mentis, nec ad restitutionem, ut plei que reatur, obligatur, sed satis, utriusque est per solam penitentiam suo factis facere creatori. Hoc ergo c. quatenus aliter sentire uideatur, quam de usura definitum est, prægrande Doctoribus facessit negotium ad explicandum. Vnde Hostien super eo. c. distinguens, ait, ea que per simoniam contra ius diuinum acquiruntur, necessaria esse que restituantur, que uero per simoniam de iure positio, hoc est malam, quia prohibitam, esse a restitutione libera. De quibus, inquit, Papa illic loquebatur. Contentit Henricus Gaudens quoli. 6. q. 26. in quibus in d. sermonem haberi non de illo, qui pro ingressu religionis pecuniam contulerat sed de illis monachis, qui honorifica loca coemerant, puta Abbati propinqua. Attamē si legitimum significatum introspicias, locus in monasterio pro eodem usurpatur, quod est admissio ad religionem. Quare illic proculdubio de simonia contra nos diuinis inuitus est sermo. Vnde statim subiicitur mentio resignationis spirituales. Quocirca Panormitan. illic credens nullum simonia mentalis genus ad restitutionem obligare, etiam si munus sinistra intentione, & detur, & recipiatur, hoc discriminis inter usuram & simoniam comministratur, quod in odium usurariorum iusta est restitutio usuræ mentalis, ne scilicet illo palliamento crimen obtegeretur, non autem restitutio simoniæ. At uero maiorem sane deberet simonia inuidiam parere, quam usura, utpote quæ utrendot est. Addit ergo secundo, quod forsan d. c. est intelligendum, quando principalis intentio non est simoniaca. Verumtamen neque hæc ualet solutio, quia in usura, ut suo loco declarauimus, quatenus intentione recipiatur aliquid ultra sortem pro usu pecuniæ, est usura. Ioannes Andreas super dicto capitulo aliud minoris probabilitatis affert discrimen, nempe, quod in usura sola mens usurarii est deprauata, exigentis aliquid ultra sortem, non autem alterius soluentis, & ideo iubetur ei fieri restitutio. In simonia uero utriusque animus est corruptus Nam tamen quæ ueluti spirituale prohibetur, &

Responsum æteris paribus melior est conditio possideris, ut uterque permittatur id possidere, quod recepit. Preterquam, inquit, quod per usuram magis vulneratur charitas. Sed tamen quod hæc confecta interpretatio minus sit ad rem accommodata, inde patet, quod deprauata mens nemini debet suffragari. Quare multo minus simoniacus deberet dominium acquirere, quam usurarius. Nam alias etiam si pactum interuenisset, deberet uterque dominium acquirere. Caiet. ergo longè alia via procedit. Ait inquam, secus habere simoniam, quam usuram: nam usuram, inquit, qui soluit, inuitus dat. Quare alter neutquam dominium acquirit. In simonia verò uterque dat vitroneus: nam cum prebenda suapte natura æstimabilis, ut ei videtur, sit pretio lubenter eam recipiens pretium soluit: quare nisi ecclesia prohiberet translationem dominij, teneret utrinque datio: & quia citra pactum non impedit, uterque euadit dominus. Sed neque ista solutio hærenti animo satisfacit: nam perinde simoniacus inuitus videtur conferre pretium, atque ille, qui accipit ad usuras: siquidem mallet gratis accipere, ut iure diuino alter tenebatur conferre. Innumera denique sunt expositiones alie huius textus, quod iudicium magis eius obscuritas est. Igitur ut rem quam maximè ego possum, perspicuè explicare pergam, totum dubium ex illo pendet, quod ex precedentibus huc reposuimus enodandum, nempe: utrum restitutio tam pretij simoniaci, quam rei spiritualis, sit de iure diuino, & naturali. Et primum omnium hoc confessissimum sit, quod ut inque contra ius diuinum committitur simonia: scilicet tam ex parte euentis, quam ex parte vendentis. Qua ratione, ut supra exposuimus, simonia differt ab usura, quoniam non solum uendens, uerum, & emens adue, sicut nature gratia spiritualium, scilicet que gratis debent non solum dari, sed etiam aquam Dei donum recipi. Secundò, & hoc compertissimè est, quod restitutio ex utraque parte in simonia hæctenus est de iure diuino, quò in tali diuina prohibitione uendendi, & emendi fundatur: sed hoc est, quod apud neminem disputatum reperio, cū ab omnibus diuis capienti interpretibus examinari de

beret, uidelicet, utrum iure diuino sit impedita translatio tam rei spiritualis pretio receptæ, quam dñij eiusdem pretij. Nam si iure diuino simoniacus inhabilis sit ad recipiendum, tunc ecclesia nullatenus facere potuit, ut simoniacus mentalis, puta credens aliquid sibi datum in pretium, dominium acquireret. Si autem translatio eiusdem domonij solo iure ecclesiastico est impedita, potuit quidem ecclesia illud impedire interueniente pacto, permittere autem, ubi nullum intercederet. Et quidem Caiet. hanc secundam uiam est ingressus. Arbitratur, quod etsi spiritualia iubeantur gratis dari, & recipi, nihilominus ex natura sua esse precio æstimabilia. Quare qui precium sua sponte pro illis confert, licet peccet quidem contra diuinam prohibitionem: nihilominus dominium transfert, nisi ubi translationem ecclesia impedierit. Et fateor in hoc modo planè fieri textus intelligentiam. Porro uerò ex altera parte suadere contendam (nescio an persuadere poterò) translationem dominij, saltè pretij iure diuino impediti: nã de re spirituali empta nõ est tanta persuasio. Et quo a prohibitione ipsa diuina auferemur, Christus dicens: Gratis accipitis, gratis date: omne ius sublatur uoluit aliquid recipiendi pro spirituali. Si autem nullum reliquit ius recipiendi, sit ut precium recipiens, nullatenus, Deo uerente, efficiatur dominus, sanè cum nisi aliquo iure, nemo rei dominus constitui ualeat. Secundò: Qui mutuum dat propterea tenetur usuras restituere, quod gratis mutuari debet. Teneatur autem prelati diuino iure diuino eodem pacto spiritualia conferre: ergo eodem inhabilis sit, ut dominus fiat. Quòd si dixeris non ob id usurarium teneri, sed quia seorsum uisum pecunie uendit, qui nullius per se est pretij. Pariter arguitur de spirituali re, nam neque hæc quidem, ut omnes fatentur, est pecunia æstimabilis. Quòd si respondeas, ex natura sua esse æstimabilem, saltem ubi est fructifera sacerdotium; coarguitur nihilominus hæc non esse uedibilia. Nã dū quis pro aliquo magistratu administrando publicum suscipit stipendium, ea lege, ut gratis illum admittret, si quid ultra pretij recipiat, nõ sit dñs, sed ad restitutionem teneatur. Prelati Soto de Iust. & Iu. k k k 3 a-

Caiet

Rõ pñ
ma i Ga
ictan-

Secundã

3. Rãu

Pre. iū autem ecclesiastici sunt huiusmodi: ergo si quis eorum pro collatione spiritualium quidpiam recipiat, iure diuino reddere perlingantur: eo possimum, quod neque Papa, neque Anusitum vllus, dominus est spiritualium, sed merus dispensator rerum domini sui: qui gratis id facere cūctis iussit. Quare nec tanquam domini, nec tanquam dispensatores dominium pretij acquirunt. Accedit huc pieterea vrgens admodum argumentum quod si solo iure pontificio prohibita esset translatio domini in simonia, sequeretur, quod si quis pro administratione sacramentorum, præter sacros ordines, reposceret, verè perciperet dominium. Nam iure pontificio eiusmodi translatio solum legitur prohibita, vt ait in præsentis articulo. D. Thom. in ordinum, & beneficiorum collatione, & ingressu religionis: in quibus pro nullis habentur contractus, vt supra dictum est. Profectò ergo quam maxima probabilitate pollet, vt in hoc etiã sensu iure diuino sit: ita in simonia restitutio iusta, id quod antiqui semper crederunt: vt Henr. Gaudensis, quolib. 6. q. 26. & Armacha. lib. 10. c. 23. quibus, & quolib. 9. art. 3. Adrianus ad harescit. In mo, & S. Thom. idem hic videtur sententiæ: siquidem obligationem restituendi in simonia non aliunde deducit, quam ex verbo Christi; Gratis accepistis, gratis date. Quamuis Caiet. hic in sua Summ. verb. simonia, & illic Sylue S. 2. Panor. supra citatum sequitur, contrarium censere. Dixerim autem non tantam esse perditionem de acquisitione simonica rei spiritualis, quod nulla sit iure diuino; tum quod licet dans pretium peccet contra naturam gratiæ; tamen dum id sua sponte, non videtur inhabilis subiecto fieri ad recipiendum; tum præsertim, quod si iure diuino nulla esset, nullatenus posset Papa super eo dispensare; & tamen communis est omnium consensus, quod si alicui simoniacè cõferat beneficium, licet vterque possit faciat collatio tñ teneat, vt artic. proximi disputabitur. Tenendo ergo, vt quã longissimè certius censeo, iure diuino iustam esse in simonia restitutionem. Restat ad allegatum capitulũ respondere; quod non est facile. Alijs ergo prætermittis solutionibus due sunt, quæ alicuius momenti haberi possunt. Vna, quod si

qui tanquam pretium aliquid obulit pretijato, sed tamen nullo expresso pacto dominium in ipsum non transfulerit; tanquã quia restitutio non illi faciendã est, sed tantum ecclesiæ, potuit Pontifex illum eidem episcopo indulgere, atque adeo ipsum è vinculo liberare. At verò mihi nullatenus sit probabile, posse ecclesiã condempnare quenquam ad poenam ante condemnationem de crimine; & ideo neque illum qui pretium dedit, priuare suo iure potuit, quandiu eius lateret crimen. Ob id quod probè ait Adrianus loco citato, quo libet 9. Papam non posse restitutionem cuiuspiam remittere, quæ faciendã est partij, quæ dedit, sed illam, quæ faciendã est ecclesiæ. Quamuis, & hoc non profus improbabiliter potest ad textum applicari; nam illi monachi mentales simoniaci cum dispensationem peterent, delictum suum prodebant. Quocirca iam ecclesiã poterat eos, qui dederant, eodem pretio multare, tribuereque ecclesiæ, atque adeo restitutionem ei remittere, qui possidebat. At tamen ob id solutio hæc non omnino quadrat textui, quod illic Papa nullum solum indulgentiæ beneficium apparet cõferre quæ iure, sed profus id respondere, quod est de curpore iure. Alia ergo est solutio Adriani loco citato, quæ profectò attentè perspecta, vt meum fert iudicium, perplacabit. An si quidem illic Pontificem nullatenus decernere in simonia mentali non essent necessariam resignationem spirituum, aut temporalium restitutionem; imò contrarium docet, sed lectio quæ punctum, & comma ineptè collocat, errorem generat. Vulgò namque post narrationem casus, responsum in duo diuisitur, videlicet, vt post verbum, extendi, fiat rubrica, & inde, quasi noua clausula sit, legatur. Et ad resignationem spirituum, & temporalium, quæ nullo pacto sed affectu animi procedente, in quo casu delinquentibus sufficit per solam poenitentiam suo satisfacere creatori; eos pro simonia huiusmodi non teneri. Ita ut hoc ultimum verbum referatur ad præcedentia, scilicet non teneri ad resignationem temporalium, & spiritualium. Quod profectò Papa non apparet sensisse, qui erat ter legi Gregorius Nonus: Nam Gregorius prius citamus, vt patet canone. Si quis neque i. q. i. tus recontrarium statuisse videtur, ubi admonetur, quod

Soto
de Iure
Legibus,
Dicitur
13

Hem. Gaud.
Arma-
chamus
Adrian.
S. Tho.
Caiet.
Sylue.
Panor.

quod si qui fraudulentò munusculo eccle-
siasticam dignitatem acceperit, tenetur
illam sub pena damnationis resignare.
Fraudulentam enim munusculum planè
significat illud, quod fraudulenta mente
absq; pacto expresso supponitur, nam v-
bi conuentio interuenit, non est fraus,
sed aperta iniquitas. Igitur non est credi-
bile Grego. nonum contrarium voluisse
docere. Igitur: Vt rectè text. legamur præ-
mittendus est casus capituli. Quidam en-
im dato praua intentione pretio absq;
pacto recepti sunt ad religionem, & for-
san dederant monasterio aliquam præ-
bendam, & insuper aliquod temporale.
Postmodum verò compuncti Romam
miserunt, vt cum illis fieret dispensatio.
Papa vere misit mandatum, vt eadem fie-
ret. Sed tamen dubitauit postea eius Ab-
bas de extensione mandati quantum ad
duo, nempe vtum extendere facultas
vtique ab abbatibus, vt ipse posset cum illis
dispensare, item vtum extendere etiam
ad dispensandum super resignationibus,
ne ex alterutra parte fierent, vt scilicet
conuentus resignare non tenetur, sed om-
nia posset retinere, quæ monachi contu-
lerant. Respondet ergo ad vtumq; Ponti-
fex affirmatiuè, dicens: Mandato nostro
recepto, vt cum monachis, qui per simo-
niam dato aliquo (scilicet munere tam
temporali, quam spirituali) locum in mo-
nasterio sunt adepti secundum constitu-
tionem generalis Concilij (videlicet
Constantiensis, vt habetur cap. quonia,
paulò ant eiu eod. tit. relato, & infra.) Se-
quitur responsio. Consultationis tux
breuiter respondentes, dicimus, mandatum
apostolicum (id est facultatem dis-
pensandi) ad abbatibus extendi (vt scilicet
ipsi valeant dispensare) & ad resi-
gnationem spiritualium, & temporalium.
Itaque verbum. Extendi fertur, in hoc
quod sequitur, sed interlita rubrica rem
obscurauit per uertitq. subinde lectione,
vt intelligeretur non teneri ad resignatio-
nes. Debes ergo sic legere. Extendi ad ab-
bates, vt ipsi possint dispensare extendi-
que ad resignationes tam temporalium,
quam spiritualium si modo nullum in-
teruenit pactum, nempe vt abbas possit
dispensare, ne resignatio tam tempora-
lium, quam spiritualium, quæ alias ne-
cessaria erat, non fiat. Addit uero, quæ

vtinque taliter acquiruntur, vt pote
quod dispensetur, ne vel monasterium
restituatur quæ perceperat, neque vero mo-
nachi inde abire cogantur, id quod alio
qui iuxta tenorem dicti concilij facere te-
nebantur, & transire ad alium monaste-
rium. At ergo Papa, quod in illo casu,
id est, facta dispensatione delinquenti-
bus sufficit per solam poenitentiam suo
satisfacere creatori. Verbum ergo, So-
lam, non excludit quin ex natura simo-
niae faciendæ esset tam resignatio spiritua-
lium, quam restitutio temporalium. Im-
mo cum dicat mandatum dispensandi,
ad id extendi palam docet super his di-
spensationem fuisse necessarium, sed ex-
cludit illa, quæ dicto consilio iubentur,
scilicet ne exeant monachi a monaste-
rio, sed maneant in suo loco cum sola pe-
nitentia. Profecto apud me perquam
abunde, uideatur responsio hæc capituli
viri explicare, atque adeo cum commu-
nis opinio, quod simonia mentalis non
obliget ad restitutionem in eodem solo
cap. fundetur non est cur ei adhibeatur
fides. At Sanctus Thom. est, cui respon-
dendum superest, quippe qui in presen-
ti solutione ait sufficere simoniaci men-
tali de mala intentione poenitere. Cui
igitur responderetur non loqui de simonia
mentali, vt communis opinio intelligit
dicum capit. mandato. alias cum inter
pontificia decreta iam tunc extaret, ip-
sum citasset; sed vocat simoniacum men-
talem eum, qui intendit pretio dare, aut
accipere rem spiritualement tamen verè
non dat. Colligamus ergo id quod sen-
timus, si prælati aliquid pro collatione
rei spiritualis receperit, etiam sine pa-
cto, credens illud in pretium sibi dari,
profecto non magis dominum, quam
usurarius acquirat, atque adeo restituere
tenetur eidem, qui dedit, si tamen po-
stea rescuerit, id non sibi datum in pre-
tium retinere potest. Atqui si quando
confert beneficium, scit in pretium sibi
munera esse impensa, non tenet colla-
tio. Si autem quando contuli, non cre-
debat sibi dari in pretium collatio ex par-
te sua tenet, sed tamen si postea scriue-
rit ceu pretium sibi data, restituere tenetur,
& collatio constat ob inhabilita-
tem ementis fuisse inualida. Et profecto
quousque me uel ecclesia, vel sapientes
Soto, de Iust. & Iu. K k k 4 aliud

Obiectio.

Ex Sancto Thom.

Solutio

aliud docuerim, egomet mihi aliud per-
suadere nequeo.

ARTICVLVS II.

Vtrum summus Pontifex possit super pe-
nis simoniae dispensare.

1. Argu.

Secm.

Retu.

1. Con-
clusio.
Proba-
tio.

Postremo denique quaeritur, vtrum
penae simoniae sint per pontifices di-
spensabiles? Et arguitur negatiue: Quid-
quid Papa potest in tota familia Christia-
na, potest antistitum quicumque in sua die-
cesis nullus autem ipsorum dispensare su-
per eiusmodi poenis valeat: ergo neq; Pa-
pa. Secundò: Vna, potissima q. poena, vt
art. proximo diserebamus, est spiritua-
lium resignatio, temporaliumq. restitui-
tio. Super hoc autem dispensare nullus vi-
detur mortalium posse, cum eiusmodi re-
stitutio iure appareat diuino imperata.
Accedit tertio. Quòd si talis esset in Pa-
pa facultas, inde peruius pateret aditus
ad simoniarum barathrum: nam & Pa-
pa secum ipse dispensaret, vt dum veller,
sacerdotia venditaret, quorum nihilomi-
nus collationes teneretur. In contrarium
est tex. in c. mādato, proxime, expositum,
de simonia, vbi Papa facultatem indul-
sit dispensandi super simoniam. Id quod ce-
leberrimo vsu confirmatur.

Ad quaestionem duabus conclusioni-
bus respondetur, Vna: poena vitio simo-
niae decretae, sunt numero quatuor, aut
quinque. Prima, si verè poena dici potest,
est spiritualium resignatio, temporaliumq.
restitutio. Hoc patet cap. supra citatis, si
quis episcopus, & c. presbyterum, l. q. r.
c. de hoc. & cap. audiuimus, de simonia.
Et in Extrauagantibus Martini, Eugenij,
& Paul. 2. cum detestabile, quibus contra-
ctus simoniacus habetur, vt nullus: siue
delectatio ea sit diuini iuris, vt arbitror,
siue ecclesiastica sanctio. Vbi autem con-
tractus est, nullus inde pròtinus restitui-
tionis vinculum exurgit. Quare non pro-
prie censenda est poena, sed naturalis obli-
gatio, vt quisque alienum relinquat.
Quamobrem nulla est, (vt supra dixi-
mus) expectanda sententia. Secunda pe-
na, est papalis excommunicatio, ut ei-
dem Extrauagantibus patet, & can. repe-
riuntur. l. quæst. i. quæ quidem (vt lib. r.
expositum reliquimus) ipso facto incurri-

tur per sententiam ipsam iuris, eiusdem-
que admonitionem. Tertia est suspensio
ab ordinum functione qui per simoniam
recipiuntur, ut patet eod. c. si quis episco-
pus, & reperitur, & in eisdem Extra-
uagantibus Martini, & Eugenij. Ac qui
excommunicationis poena communis est
etiam mediocribus, ut inibi patet. Ita-
que illi qui suo negotio causam præbet,
vt alij simoniace contrahant, sunt ipso fa-
cto excommunicati. Quin verò & quot-
quot certa scientia testes essent simoniae,
iure antiquo tenebantur sub anathema-
tis poena reuelare, neque antequam reu-
larent, absolui poterant, vt in Extrauag.
Martini, legitur. Sed tamen, vt in verb. si-
monia. §. 19. Syluest. admonuit, de illis
tantum intelligebatur, qui presentes es-
sent in Curia Romana. Imò verò neque
illo modo temperata lex vim nunc, in-
quit, habet ullam, quoniam est peritum
iam abrogata. Poena autem irregularita-
tis non est sub hoc termino iure expres-
sa, neque in Extrauaganti, cum detesta-
bile. vbi omnes poenæ censentur, expres-
sunt. Nihilominus suspensio ab officio
illius, qui ordines simoniace suscepit,
contulit, quodam genus irregularitatis
est. Præterea cum simoniaci omnes sint
excommunicati, si postea celebrent, iure
lege communi excommunicationis man-
ent irregulares. Imò verò quatenus
non celebrent, quandiu excommuni-
cati sunt, nequeunt ad alios ordines pro-
moueri, quæ est tali irregularitas. Quæ
D. Thom. artic. 6. in responsione septi-
mi, maximam dispensationem, quæ cum
simoniaco fieri potest, arbitratur, ut in
eadem ecclesia maiores ordines conse-
quatur, ubi denotat simoniacos esse in-
regulares. Postrema denique poena est
infamia, ut habetur l. 5. quæst. 3. can. Sand.
& de accusationibus. ca. inquisitiones.
Posterior conclusio: Cum eo, qui simo-
niae labe infectus est, summus Pontifex
idemque solus dispensare valeat. Prior
pars inde patet, quòd cum plenissimam
habeat potestatem remittendi peccata,
vt eorum quascunque poenas valeat pro
caussa remittere, alias Christiana fami-
lia remedio esset orbata. Accedit quòd
poena, quæ verè sunt poenæ, videlicet
una excepta restitutione, omnes
sunt ecclesiastico iure decretae, in quod

Soto
de Iure
Legibus
DII
13

ipse plenissima fungitur potestate. Posterior vero conclusio pars non est usque adeo certa, immo D. Tho. loco proxime citatio, artic. 6. distinct. 6. secus censet. Ait qui ppe solum Papam cum eo, qui scienter est simoniace beneficiatus, dispensare posse, in reliquis vero casibus posse etiam episcopum. Quin uero ordinaria potestate episcopus ualet a quouis commisso crimine absolueret, nisi Papa id sibi referuans eius conereret potestatem. Quo circa ut communis habet Doctorum sententia, quo Syluester refert. uerb. dispensatio. §. 14. contra canonem Papæ, aut concilii episcopus dispensare non potest. Cum ergo simoniace ppe omnes sint conciliorum aut summorum Pontificum decreta constituta, uel iam habet, uel solas Papa uel concilium dispenset, saltem in simonia ordinis, aut collati beneficii scienter acquisiti, non est dubitum quin soli Papæ hoc sit referuatum, ut habetur in Extrauag. cum deestabil. Pauli. & idem arduum est ad ingressu religionis, ut patet in d. cap. Mandato ubi constat ad solum Papam de hac re fuisse recursum, & Martinus V. in sua Extrauag. etiam receptionem monasterii simoniacam anathematis mucrone iugulat, cuius idem absolutio ad solum attinet Papam. Sin uero in susceptione aut ministratio- ne aliorum sacramentorum quidpiam si- moniace aut detur, aut recipiatur, Sanct. Thom. posse referret episcopum dispensa- re. At tamen recentior Extrauagans, cum deestabile, omnem prorsum simoniam ferit excommunicatione sibi soli referua- ta. Ait enim, qui quomodolibet dando uel recipiendo simoniam commiserit, aut quod illa fiat, mediatores extiterint, seu procurauerint, sententiam excommunica- tionis incurrant a qua nisi a Romano Pô- tifice absoluti nō possunt, nisi in articulo mortis. Cū ergo ait quomodolibet, nul- lius prorsus simoniaci cōsciendam paca- re audeat, an equam summum Pontifi- cem, uel eius uicarium adiuerit. Sunt au-

tem simoniacus admitteretur. Magna, ut post poenitentiam in alia ecclesia in suo ordine remaneret. Maior uero, ut re- maneret, in eadem ecclesia, sed in mino- ribus ordinibus: Sed maxima, ut in eadē etiam permaneret, atque ad maiores ordi- nes posset promoueri: nusquam tamen usque ad præfectus dignitatem. Hæc enim olim nunquam cōcedebatur. Quin uero, ut illic ait idem sanctus do- ctor nullum de dispensatione uerbum audiebatur, prius quam tum tempora- liū, tum etiam spiritualium restitutio fie- ret. Nunc uero temporis super his omni- bus facile dispensatur.

Ad primum igitur argumentum re- spondetur. Quidquid episcopi ordinario iure possunt, Papa nihilominus merito huiusmodi dispensationes & absolu- tiones ad seipsum in odium simonie aduo- cavit, ne si dicecesani eadē omnes pote- state fungerentur, hiatus simonie pro- pter dispensandi facultatem patentior fieret.

Ad secundum respondetur, dispen- sationem super simonia bifariam consi- derari posse. Vno modo post factum. Altero uero ut fiat. Et quidem post fa- ctum nullatenus controuertitur, quin possit Papa super omnibus pœnis dis- pensare, simoniacumque in pristinum restituere honorem & locum. Atque adeo non solum de fructibus uerum & de pretio simoniaco arbitratu suo dispo- nere. Nam postquam crimen in finem est forum delatum, restitutio non est ei faciendā, qui dedit, sed cui Papa cōstitue- rit. Posteriori autem modo neutri- quam sic Papa dispensare potest, ut quis rem spiritualem pretio emat, quin talis emptio, & uenditio sacrilegium sit & immane scelus, quandoquidem iure sit diuino, & naturali interdicta, siue cum alio, siue secum dispensare aufit. Immo quotiescunque spiritualia pretio uende- ret, tam ipse quam emens eodem com- plicaretur simonia execrabili uitio. Po- test tamen dispensare super excommuni- catione & infamia, atque aliis ecclesi- sticis pœnis, ut scilicet circa earum reatu- possit contractus simoniacus celebrari. At uero de restitutione dubium restat, utrum scilicet si uel ipso uel alio pretium recipiente spirituale cōferret, eatenus di-

otiale

Ad pri- mū arg.

Ad secū- dum ar.

Dubia

Ratio- conclusio- nis. Excō- catio- omni- simonia- ci, Papæ referua- tur iure nouo.

Qua- gra- uis dispensationis gradus, super simo- nis di- nia quoda- m consueti, numero quatuor spen- sa- tos recenset. Erat enim parua dispensa- tio nis- sitio magna- que maior, & maxima: Par- uonia- na quida- m, at ad laicorum communi- o- pen-

spensatio ualeret, ut collatio teneret, & pretium maneret a restitutione liberum. Et re uera nescio an antiqui patres id cōfiterentur. Nam S. Thom. non aliter dispensationem admittit, quam p̄m̄ ista resignatione spiritualium, temporalium que restitutione. Quamuis dici posset nō esse locutum nisi de legitima dispensatione. Dicendum ergo, quod si ea sententia uera sit, quod iure diuino sit simoniacus inhabilis ad recipiendum præbendam, non est in Pontificis facultate illam collationem asserere ualidam. Et id eo qui antecedens crediderit, eum necesse est id, quod sequitur, confiteri. Et fateor quod, nisi communis opinio reclamaret, sic dicerē. Nihilominus admittimus, ut supra hæsitantes insinuauimus collationem illam pretio emptam, a quo adeo iniquam, non uique adeo iure diuino impediri, quin teneat, esset tamen in signiter iniquus, ut absit impietas uerbo Pontifex ille q̄ tale patret scelus. Quod si uideret, ambigere nequeo quin pretium semper restituere teneretur: quandoquidem (ut sæpenter dico) illius translatio domini, iure diuino est nulla: Hinc ergo gradus fit ad solutionem tertii. Concedendum enim est huiusmodi facultatem dispensandi, ut sacerdotiorum collatio simoniaca firma sit, suapte natura precipitiū esse ad simoniacum barratum. Est tamē hoc Deo fidendum q̄ nunquam uel quam rarissime in tā ablutum sacrilegium suum vicarium collabi permittet. Vt uero eo ipso quod Papa secum dispense ut sacerdotium uendat, pariter cum emptor dispense, ut percipiat, non dico quantum ad culpam, quia non potest, sed ut uerus sit possessio. Tam

q̄. affirmatiuum cum Palu d. contra Andrian. responsum reliquimus. Cetero hic eidem sententiæ prius refragatur. licet postea uideatur suffragari. Nam re uera ratio, quam contra pontificum obmolitur, non est præcipui momenti. Arguit enim quod cum illa Papæ uenditio non sit expressa dispensatio, non est præsumenda nisi recta id ratio persuadear, quæ quidem potius suadeat oppositum, quoniam ex tali præsumptione fieret consequens, ut omnes passim audirent Pontificem ad emendam sacerdotia, quo nihil esse perniciosius potest. Quare etsi iniquitas sit, inquit, in Papa, vendere, peior tamen esset, si uendens præsumeret dispensare: quia peccatum duplaret. Respondetur autem rationem rectam potius suadere, quod eadem semper præsumatur dispensatio, quoniam si sine dispensatione præsumpta uenderet, peius ei duplaretur factus. Nam enim tantum sacerdotium uendere attemptaret uerum & iniquiorem abibere fraudem, scilicet quod pretium recipiens nihil cōferret, si quidem nisi emptorem ab excommunicatione immunem redderet & habilem constituere, collatio non teneret. Neque isto modo patentior sit idus ad simoniam, tum quod si dispensatio ipso facto non præsumeretur, qui iniquus Pontifex esse uellet, tam facile uenderet, unaque expresse dispensaret, quam sine dispensatione uenderet. Tum precipue, quod etsi tanta infirmitas in Papa factas, tamen cum eius usus tam sit detestandus, non est de ipso tam male timendum, ut per talem occasionem fiat ad ipsum, ut sacerdotia uendat, sacerdotum concursus.

Solutio.

Ad tertium. Hæsitatio.

Solutio. Caieta.

Finis libri Noni.

Soto
de iure
Legibus
DIII
13